

nano

l'ecologia i la sostenibilitat

Altereconomistes:

Economistes partidaris d'una altra globalització, d'un altre creixement, d'un altre desenvolupament o d'una altra economia.

Béns relacionals:

Serveis comercials (i sobretot no comercials) de fort contingut interpersonal, que van des del servei de cangurs fins a l'acompanyament en la mort, passant per l'amistat i l'amor, encara que també s'hi inclouen el massatge o la psicoanàlisi.

Bioeconomia:

Nom que es dona a la disciplina que s'esforça, arran dels plantejaments de Nicholas Georgescu-Roegen, a pensar l'economia en el si de la biosfera, és a dir, oberta a la lògica de l'ésser viu.

Bioregions:

Regions naturals en les quals els ramats, les plantes, els animals, les aigües, la terra i les persones formen un conjunt únic i harmoniós.

Contraproductivitat:

Efecte negatiu engendrat pel creixement d'un sistema o d'una institució (cotxe, escola, medicina, etc.) més enllà d'un llindar determinat.

Convivència:

La convivència, que originalment era el fet de viure i, sobretot, de menjar junts, ha arribat a designar, segons Ivan Illich, la capacitat d'una col·lectivitat humana per desenvolupar intercanvis harmònics entre els individus i els grups que la componen, i acollir allò que els és estrany.

Cornucopià (esperit):

Literalment, persona que creu en el corn de l'abundància. Per extensió, fe cega en la ciència, el progrés i la tècnica.

Creixement:

"És la progressió del PIB, és a dir, la progressió del volum de totes les produccions de béns i serveis que es venen, o que costen diners, produïdes per la feina remunerada" (Jean Gadrey).

Desenvolupament sostenible:

Segons l'informe Brundtland, es tracta d'"un mode de desenvolupament que permet la satisfacció de les necessitats presents sense comprometre la capacitat de les generacions futures de satisfer les seves". Dit d'una altra manera, un "procés de canvi mitjançant el qual l'explotació dels recursos, l'orientació de les inversions, els canvis tècnics i institucionals es troben en harmonia".

Desacceleració voluntària (o downshifting):

Segons el Concise Oxford Dictionary, to downshift significa "modificar l'estil de vida per un altre, menys estressant". Consisteix, en altres paraules, a treballar, produir, gastar i consumir menys com a reacció al consumisme.

Disvalor:

Paraula introduïda per Ivan Illich que indica la "pèrdua que no es pot calcular en termes econòmics". Una pèrdua que l'economista no pot avaluar realment. Per exemple, "no hi ha cap mitjà per

valorar el que li passa a una persona que perd l'ús efectiu dels peus perquè l'automòbil exerceix un monopoli radical sobre la locomoció. Allò de què es priva la persona no forma part dels objectes escassos".

Ecobalanç:

Anomenat també anàlisi del cicle de vida (ACV), és "un balanç quantificat dels fluxos de matèria i energia que entren i surten de les fronteres d'un sistema representatiu del cicle de vida d'un producte o d'un servei" (Yves Cochet).

Ecocapitalisme:

Concepte que designa un capitalisme respectuós amb l'ecosistema terrestre. Al centre d'aquest enfocament trobem les idees de desenvolupament capitalista ecocompatible, ecoeficiència i estratègies win-win (en què totes les parts surten guanyant) fomentades per Entreprises pour l'environnement (EPE, "Empreses pel medi ambient", associació francesa que agrupa unes quaranta grans empreses preocupades pel medi ambient), l'eslògan de les quals és: "L'ecologia, no la ideologia!". El corrent de l'"ecologia industrial" s'ha esforçat a teoritzar aquesta aproximació basant-se en la corba de Kuznets.

Ecoeficiència:

Estalvi d'entrades (matèries primeres, energia i productes intermedis) que entren en la producció dels productes que consumim, gràcies al progrés tècnic i que és susceptible de reduir progressivament l'impacte ecològic i la intensitat de l'extracció dels recursos naturals. Així, la intensitat energètica per produir un euro disminueix de mitjana un 0,7% anual a Europa des del 1991.

Ecoregions:

(I. Sachs): vegeu bioregions.

Ecosocialisme:

Socialisme ecològic, és a dir, compatible amb les capacitats de regeneració de la biosfera.

Efecte rebot:

"Augment del consum unit a la reducció dels límits en l'ús de la tecnologia, on aquests límits poden ser monetaris, temporals, socials, físics, relacionats amb l'esforç, el perill, l'organització [...]. El tren de gran velocitat va més ràpid, per tant, ens desplaçem més lluny i més sovint. La casa queda aïllada, estalviem diners, comprem un segon cotxe. Les bombetes fluocompactes consumeixen menys electricitat, les deixem enceses. Internet desmaterialitza l'accés a la informació, imprimim més paper. Hi ha més autopistes, el trànsit augmenta... les tecnologies eficaçes inciten a l'increment del consum, els guanys se sobrecompensen per un creixement de les quantitats consumides" (François Schneider).

Entropia:

Designa el procés irreversible de la degradació de l'energia. L'energia mecànica utilitzada per la indústria es transforma principalment en calor; aquesta energia calòrica, una vegada dissipada, no pot tornar a convertir-se en energia mecànica sense una nova aportació d'energia. Aquest principi, descobert per Sadi Carnot el 1824, el va aplicar a l'economia Nicholas Georgescu-Roegen.

Estancacionista:

Adepte a l'estat estacionari.

Externalitat:

Relació d'agents econòmics (més freqüentment del productor al consumidor) que té una influència positiva o negativa sobre el seu benestar, sense que resulti mediatitzada pel sistema de preus. Aquest tipus de relació forma part dels "errors del mercat" (market failures).

Glocal:

La retirada relativa del que és nacional al Nord i les seves tuteles, engendrada per la globalització, reactiva allò "regional" i "local". Es va crear el terme glocal per designar aquesta nova articulació del que és global i local. Sovint, aquesta instrumentalització del que és local per allò global serveix de coartada per continuar desertificant el teixit social i no és més que un esparadrap sobre una ferida oberta; dit d'una altra manera, és només un discurs d'il·lusió i distracció.

Empremta ecològica:

"L'empremta ecològica d'una població representa la superfície terrestre productiva de sòls i oceans necessària per proporcionar els recursos que consumeix aquesta població i assimilar els rebuigs que genera i altres residus" (Mathis Wackernagel).

Màxim rendiment sostenible (maximum sustainable yield):

Quantitat màxima de recursos susceptible de ser explotada en cada període sense perjudicar la seva capacitat de regeneració (exemples: bosc, pesca, etc.).

Paradoxa de Jevons:

Vegeu efecte rebot.

Productivisme:

Augment indefinit de la potència productiva amb vista a satisfer l'exigència de benestar social per la lògica de desenvolupament de les forces productives, alliberades de la propietat privada i posades al servei del proletariat, per al marxisme, i per la dinàmica dels mecanismes del mercat, eliminant els obstacles perquè funcioni, per al capitalisme.

Risc estètic:

Degradació dels paisatges naturals o de llocs que han patit antropització (tant a la ciutat com al camp) a causa de l'activitat econòmica (exemple: l'explotació d'una mina de carbó).

Sobrecreixement:

Designa el fet d'augmentar la producció més enllà de qualsevol necessitat "raonable", d'aquí la sobreproducció i el sobreconsum.

Capacitat de substitució dels factors (capital/naturalesa):

Hipòtesi segons la qual una quantitat creixent d'equipaments, de coneixements i de competències ha de poder agafar el relleu de quantitats menors de capital natural per assegurar el manteniment, en el temps, de les capacitats de producció i satisfacció del benestar dels individus.

-

Fonts:

LATOUCHE, Serge. *La apuesta por el decrecimiento: ¿Cómo salir del imaginario dominante?*, Icaria, 2008.

Wikipedia.

-

now

Glossari elaborat per a NOW. Trobades en el present continu.
www.cccb.org/now

